

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 581/2013-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. novembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Z. S., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom Mgr. P. M., G., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv zaručených čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 2 v spojení s čl. 1 ods. 1 a 2 a čl. 2 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 ods. 1, 2 a 5, čl. 36 ods. 1, čl. 40 ods. 2 v spojení s čl. 2 ods. 2 a 3 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práv zaručených čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 9 ods. 1, 3 a 4 a čl. 14 ods. 1 a 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach konaním Okresného súdu Trnava a jeho uznesením sp. zn. 2 T 39/2013 zo 16. mája 2013 a konaním Krajského súdu v Trnave a jeho uznesením sp. zn. 3 Tos 85/2013 z 11. júna 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Z. S. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. augusta 2013 doručená sťažnosť Z. S., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základných práv zaručených čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 2 v spojení s čl. 1

ods. 1 a 2 a čl. 2 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 8 ods. 1, 2 a 5, čl. 36 ods. 1, čl. 40 ods. 2 v spojení s čl. 2 ods. 2 a 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práv zaručených čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 9 ods. 1, 3 a 4 a čl. 14 ods. 1 a 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „pakt“) konaním Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) a jeho uznesením sp. zn. 2 T 39/2013 zo 16. mája 2013 a konaním Krajského súdu Trnava (ďalej len „krajský súd“) a jeho uznesením sp. zn. 3 Tos 85/2013 z 11. júna 2013.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 2 T 39/2013 väzobne trestne stíhaný pre obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), obzvlášť závažný zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. b) a c) a ods. 3 písm. a) Trestného zákona s použitím § 138 písm. a) Trestného zákona, zločin obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 ods. 1 a ods. 2 písm. a) Trestného zákona s použitím § 138 písm. a) Trestného zákona a prečin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 a ods. 2 písm. a) Trestného zákona s použitím § 138 písm. a) Trestného zákona na základe obžaloby podanej prokurátorom Krajskej prokuratúry v Trnave pod sp. zn. Kv 86/12.

Sťažovateľ bol vzatý do väzby uznesením okresného súdu sp. zn. Tp 96/2012 z 28. novembra 2012 z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a) a c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) s tým, že väzba začala plynúť 24. novembra 2012 od 15.30 h.

Na základe žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu okresný súd uznesením sp. zn. Tp 11/2013 z 19. februára 2013 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Tpo 10/2013 z 28. februára 2013 rozhodol tak, že žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby zamietol, ponúknutú záruku dôveryhodnej osoby neprijal, taktiež neprijal písomný sľub obvineného.

Sťažovateľ sa žiadosťou z 2. mája 2013 opätovne domáhal prepustenia z väzby na slobodu, resp. nahradenia väzby prijatím písomného sľubu obvineného alebo prijatím záruky dôveryhodnej osoby – matky sťažovateľa. Uznesením okresného súdu sp. zn. 2 T 39/2013 zo 16. mája 2013 bola žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby zamietnutá a ponúknutá záruka dôveryhodnej osoby, ako aj písomný sľub obvineného neboli prijaté. Proti označenému uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 3 Tos 85/2013 z 11. júna 2013 tak, že ju ako nedôvodnú zamietol.

Sťažovateľ považuje napadnuté rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu za svojvoľné a nezákonné, čo odôvodňuje tým, že v jeho prípade nie sú dané väzobné dôvody odôvodňujúce jeho ponechanie vo väzbe. Navyše, krajský súd svojím rozhodnutím porušil aj zásadu prezumpcie nevinoty. V odôvodnení sťažnosti sťažovateľ tieto tvrdenia bližšie konkretizuje:

„V uznesení Okresného súdu Trnava č. k. 2T/39/2013-612 zo dňa 16. 5. 2013 (rovnako ako pri predchádzajúcich rozhodnutiach súdov o mojej väzbe), súd uvádza ako jedinú skutočnosť, ktorá u mňa zakladá dôvod tzv. útekovej väzby iba hrozbu vysokého trestu, ktorá podľa súdu sama osebe u mňa zakladá dôvodnú obavu, že by som mohol ujsť alebo sa skrývať, aby som sa tak vyhol trestnému konaniu alebo trestu, z čoho Okresný súd Trnava vyvodzuje, že tento väzobný dôvod u mňa nie je neprimeraný. Opätovne uvádzam, že takáto argumentácia, resp. odôvodnenie existencie dôvodu tzv. útekovej väzby aj v zmysle ustálenej judikatúry neobstojí. V prebehajúcom trestnom stíhaní neboli preukázané žiadne skutočnosti, z ktorých by súd mohol vyvodiť takúto obavu. Žiadne vykonané dôkazy ako ani iné konkrétne skutočnosti nepotvrdzujú tvrdenia súdu o existencii dôvodnej obavy z toho, že by som sa po prepustení z väzby mal skrývať alebo ujsť, aby som sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu. Opakujem, že moja totožnosť je konajúcim orgánom dobre známa a mám stále bydlisko, na ktorom sa budem v prípade prepustenia z väzby na slobodu aj zdržiavať a aj som sa na ňom pred mojím vzatím do väzby zdržiaval. Zároveň mi v úteku alebo v skrývaní sa bránia aj moje harmonické rodinné a partnerské pomery, ktoré nechcem rozbiť. Dôvodnú obavu z toho, že by som ušiel alebo sa skrýval, a tak by som sa vyhýbal trestnému stíhaniu alebo trestu, nemožno vyvodiť jednak zo žiadnych konkrétnych

skutočností, ale ani z môjho konania, a teda nie je splnená obligatórna podmienka útekovej väzby, uvedená v ust, § 71 ods. 1 písm a) Tr. por... Takéto skutočnosti neboli preukazné v priebehu celého prípravného konania a konajúce súdy ich ani... v rozhodnutiach, ktorými bolo rozhodované o mojej väzbe nikdy neuviedli. Vzhľadom na to, na moju väzbu podľa ust. § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por. nie je daný žiadny zákonný podklad...

Okresný súd Trnava v minulosti pri rozhodovaní o mojej väzbe neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti ani žiadne moje konanie, ktoré by odôvodňovali dôvod väzby podľa ust. § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por., pričom Krajský súd v Trnave pri rozhodovaní o sťažnosti v odôvodnení uznesenia č. k. 6Tpo/10/2013-39 zo dňa 28. 2. 2013 len uviedol, že je obava, že by som si mohol trestnou činnosťou zabezpečiť prostriedky na úhradu svojich dlhov, avšak takáto obava v jeho rozhodnutí nebola opretá o žiadne konkrétne skutočnosti ako ani o moje konanie a nebola ani v konaní dodnes preukázaná a potvrdená dôkazmi...

Existencia finančných dlhov sama osebe nie je konkrétnou skutočnosťou, ktorá by u mňa odôvodňovala väzbu podľa ust. § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. ... ja som nikdy nebol trestne stíhaný a ani trestaný za žiadnu trestnú činnosť, to znamená, že nikdy v živote som si nezabezpečoval prostriedky na živobytie ako ani na úhradu dlhov trestnou činnosťou... Teda konajúci súd nemá na odôvodnenie väzobného dôvodu podľa ust. § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. oporu v žiadnom mojom konaní ako ani v žiadnych iných konkrétnych skutočnostiach. V súvislosti s prebiehajúcim mojím trestným stíhaním tiež nebolo preukázané, že by som sa dopustil spáchania akéhokoľvek trestného činu s úmyslom získať finančné prostriedky na úhradu svojich dlhov...“

Vo vzťahu k dôvodom rozhodnutia krajského súdu sťažovateľ ďalej argumentuje:

«... v trestnom konaní musia byť obligatórne preukázané okolnosti, ktoré preukazujú dôvodnosť väzby, a teda splnenie zákonných podmienok pre väzobné trestné stíhanie obvineného, a nie ako nesprávne uvádza krajský súd, že v konaní majú byť preukázané okolnosti, ktoré by vylučovali väzbu obvineného... Ďalej sa krajský súd v citovanej časti odôvodnenia uznesenia venuje výpočtu trestných činov, pre ktoré mi bolo vznesené obvinenie, pričom má za to, že už moje samotné trestné stíhanie pre uvedené trestné činy, nasvedčuje naplneniu dôvodov útekovej väzby, čo je tiež v rozpore s právnym poriadkom Slovenskej republiky, keďže právny poriadok nespája väzobné trestné stíhanie obvineného

s povahou trestných činov, za ktoré je obvinený trestne stíhaný... ako ani s trestnou sadzbou uvedenou v osobitnej časti Trestného zákona pre dané trestné činy, ale... výlučne s naplnením obligatórných dôvodov väzby uvedených v ust. § 71 Trestného poriadku... V neposlednom rade... Krajský súd v Trnave prejedikuje moju vinu bez toho, aby som bol právoplatne odsúdený, keď konštatuje: „... že obvinený si prostredníctvom páchania tejto trestnej činnosti zadovážoval aj finančné prostriedky, ktorými sa snažili uhrádzať svoje dlžoby...“ čo je v rozpore so všeobecne platnou zásadou trestného konania „presumpcie neviny“...»

Na základe uvedeného sťažovateľ konštatuje, že „konajúce súdy nerozhodli o mojej väzbe v súlade s podmienkami predpísanými zákonom, moje väzobné trestné stíhanie je vykonávané bez toho, aby boli splnené obligatórne zákonné dôvody väzby, pričom uvedené pochybenia konajúce súdy neodstránili ani napriek tomu, že som opakovane správne argumentoval tým, že moje väzobné trestné stíhanie je nezákonné. Konajúce súdy svojimi rozhodnutiami a postupom porušili moje právo na osobnú slobodu, zároveň krajský súd prejedikoval moju vinu bez toho, aby som bol kedykoľvek právoplatne odsúdený za spáchanie akéhokoľvek trestného činu, súdy konali a rozhodovali svojvoľne v rozpore so zásadami spravodlivého súdneho procesu.“

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Krajský súd v Trnave svojim konaním a uznesením č. k. 3Tos/85/2013-646 zo dňa 11. 6. 2013 porušil právo sťažovateľa na osobnú slobodu, právo na spravodlivé súdne konanie a právo na to, aby sa na sťažovateľa hľadelo ako na nevinného až do okamihu právoplatného odsúdenia za spáchanie trestného činu (zásada presumpcie neviny) zakotvené v ust. čl. 17 ods. 1, ods. 2, ods. 5, ust. čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 2 v spojení s ust. čl. 1 ods. 1, ods. 2, ust. čl. 2 ods. 2, ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ust. čl. 8 ods. 1, ods. 2, ods. 5, ust. čl. 36 ods. 1, čl. 40 ods. 2 v spojení s ust. čl. 2 ods. 2, ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, ust. čl. 5 ods. 1 písm. c), čl. 6 ods. 1, ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ust. čl. 9 ods. 1, ods. 3, ods. 4, ust. čl. 14 ods. 1, ods. 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

2. Okresný súd Trnava svojim konaním a uznesením č. k. 2T/39/2013-612 zo dňa 16. 5. 2013 porušil právo sťažovateľa na osobnú slobodu a právo na spravodlivé súdne konanie zakotvené v ust. čl. 17 ods. 1, ods. 2, ods. 5, ust. čl. 46 ods. 1 v spojení s ust. čl. 1 ods. 1, ods. 2, ust. čl. 2 ods. 2, ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ust. čl. 8 ods. 1, ods. 2, ods. 5, ust. čl. 36 ods. 1 v spojení s ust. čl. 2 ods. 2, ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, ust. čl. 5 ods. 1 písm. c), čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ust. čl. 9 ods. 1, ods. 3, ods. 4, ust. čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

3. Zrušuje sa uznesenie Krajského súdu v Trnave č. k. 3Tos/85/2013-646 zo dňa 11. 6. 2013 ako aj uznesenie Okresného súdu Trnava č. k. 2T/39/2013-612 zo dňa 16. 5. 2013 a vec sa vracia Okresnému súdu Trnava na ďalšie konanie.

4. Krajskému súdu v Trnave a Okresnému súdu Trnava sa zakazuje pokračovanie v porušovaní základného práva alebo slobody sťažovateľa.

5. Krajský súd v Trnave a Okresný súd Trnava sú povinné spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 10.000,- Eur.

6. Krajský súd v Trnave a Okresný súd Trnava sú povinné spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 556,70 Eur.“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého

návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že konaním okresného súdu a jeho uznesením sp. zn. 2 T 39/2013 zo 16. mája 2013 a konaním krajského súdu a jeho uznesením sp. zn. 3 Tos 85/2013 z 11. júna 2013 bolo porušené jeho právo na osobnú slobodu a právo na spravodlivý súdny proces, pričom krajský súd namietaným uznesením porušil aj zásadu prezumpcie neviny.

1. K namietanému postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 39/2013 a jeho uzneseníu zo 16. mája 2013

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

V danom prípade mal sťažovateľ možnosť domáhať sa preskúmania postupu, ako aj rozhodnutia okresného súdu vydaného v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 39/2013 využitím riadneho opravného prostriedku, a to sťažnosti, ktorú sťažovateľ napokon (ako to vyplýva aj zo sťažnosti) aj účinne využil. Na základe sťažovateľom podanej sťažnosti sa krajský súd v rozsahu svojho preskúmacieho revízneho oprávnenia musel vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu, ako aj k postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal, v podstate vyrovnáť s rovnakými skutkovými a právnymi argumentmi, aké sťažovateľ na adresu tohto rozhodnutia a postupu okresného súdu uvádza aj v konaní pred ústavným súdom.

Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti (vo vzťahu k okresnému súdu) už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. K namietanému postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tos 85/2013 a jeho uznesení z 11. júna 2013

Sťažovateľ predovšetkým namieta nezákonnosť a arbitrárnosť namietaného uznesenia krajského súdu, pretože v jeho prípade neboli naplnené materiálne podmienky väzby, pričom poukazuje na absenciu uvedenia konkrétnych skutočností odôvodňujúcich útekovú alebo preventívnu väzbu podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku. Krajský súd mal zároveň napadnutým uznesením porušiť princíp prezumpcie neviny.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu

možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

2.1 K namietanému porušeniu práva na osobnú slobodu zaručeného čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, čl. 8 ods. 1, 2 a 5 listiny, čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru a čl. 9 ods. 1, 3 a 4 paktu

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy a čl. 8 ods. 1 listiny osobná sloboda je zaručená.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 8 ods. 2 listiny nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak než z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. ...

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy a čl. 8 ods. 5 listiny do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

... c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní...

Podľa čl. 9 ods. 1 paktu každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikto nesmie byť svojvoľne zatknutý alebo zadržaný. Nikto nesmie byť pozbavený slobody okrem prípadov, keď sa tak na základe zákona a v zhode s konaním, ktoré ustanovuje zákon.

Podľa čl. 9 ods. 3 paktu každý, kto je zatknutý alebo zadržaný na základe obvinenia z trestného činu, musí sa bez meškania predviesť pred sudcu alebo iného úradníka, ktorý je zákonom splnomocnený vykonávať sudcovskú právomoc, a má právo na trestné konanie v primeranom čase alebo na prepustenie. Nie je všeobecným pravidlom, aby sa osoby

čakajúce na trestné konanie držali vo väzbe; prepustenie sa však môže podmieniť zárukami, že sa dostavia na trestné konanie v akomkoľvek inom štádiu súdneho konania a na vynesenie rozsudku.

Podľa čl. 9 ods. 4 paktu každý, kto je zatknutý alebo je vo väzbe, má právo na konanie pred súdom, aby súd mohol bez meškania rozhodnúť o právoplatnosti jeho zadržania a nariadiť jeho prepustenie, ak väzba nie je zákonná.

Ústavný súd nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) pôsiacim mimo tejto sústavy. V súvislosti so svojím ústavným postavením ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre zdôrazňuje, že nie je jeho úlohou konať ako súd tretej alebo štvrtej inštancie, ale jeho úlohou je preskúmať v danej veci zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 165/02).

Ústavný súd pri uplatnení svojej právomoci vychádza z názoru, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Skutkové a právne závery všeobecného súdu by mohli byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05).

V rámci svojej rozhodovacej činnosti už ústavný súd konštatoval, že v ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy garantujúcich základné právo na osobnú slobodu je obsiahnuté aj právo obvineného iniciovať konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie sa môže v zákonom určených prípadoch podmieniť zárukou. Obsah označených

ustanovení ústavy korešponduje právam vyplývajúcim z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05).

Ústavný súd pri posudzovaní dodržania ústavno-procesných princípov orgánmi verejnej moci pri rozhodovaní a rozhodnutí o osobnej slobode fyzickej osoby vychádza z toho, že na rozhodnutia vydané na rôznych inštanciách je potrebné vzhliadnuť ako na jeden celok. Preto aj v tejto veci ústavný súd prihliadal aj na obsah rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Okresný súd uznesením sp. zn. 2 T 39/2013 zo 16. mája 2013 rozhodol v I. výroku o ponechaní sťažovateľa vo väzbe, v II. výroku o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, v III. výroku o neprijatí ponúknutej záruky dôveryhodnej osoby (matky sťažovateľa) a vo IV. výroku o neprijatí písomného sľubu obvineného (sťažovateľa).

Krajský súd namietaným uznesením sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú zamietol, pričom v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol:

„V prvom rade je potrebné uviesť, že o väzbe obvineného rozhodovali súdy už v predchádzajúcom konaní tak okresný súd ako i krajský súd, kde veľmi podrobne a presne špecifikovali konkrétne skutočnosti, ktoré dôvody väzby obžalovaného zakladajú.

V prvom rade je potrebné poukázať na to, že podľa § 71 odsek 1 písm. a/, písm. c/ Trestného poriadku, môže byť obvinený vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest, alebo z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

Pokiaľ ide o samotné dôvody väzby v zmysle § 71 odsek 1 písm. a/, písm. c/ Trestného poriadku, i podľa názoru krajského súdu, od posledného rozhodovania súdu až

do podania obžaloby neboli i napriek rozsiahlemu dokazovaniu zistené žiadne také okolnosti vo vykonaných dôkazoch, ktoré by mohli vylúčiť väzobné stíhanie obvineného. Preto i v súčasnom štádiu konania podľa názoru krajského súdu dôvody väzby tak, ako boli ustálené v pôvodnom konaní trvajú v nezmenenej podobe naďalej. Len v krátkosti treba zdôrazniť, že obvinený je stíhaný pre viacero obzvlášť závažných zločinov, jednak zločinu vraždy podľa § 145 odsek 1 Trestného zákona ako i zločinu lúpeže podľa § 188 odsek 1, odsek 2 písm. b/, písm. c/, odsek 3 písm. a/ Trestného zákona s použitím § 138 písm. a/ Trestného zákona, zločinu obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 odsek 1, odsek 2 písm. a/ Trestného zákona s použitím § 138 písm. a/ Trestného zákona a z prečinu porušovania domovej slobody podľa § 194 odsek 1, odsek 2 písm. a/ Trestného zákona, ktoré skutočnosti sami osebe nasvedčujú tomu, že hrozba z prípadného uloženia vysokého trestu ale i hrozba z možného pokračovania v páchaní trestnej činnosti, ktorá nakoniec vyplýva aj zo skutočnosti, že obvinený si prostredníctvom páchania tejto trestnej činnosti zadovožoval aj finančné prostriedky, ktorými sa snažili uhrádzať svoje dlžoby je nepochybná v tom, že dôvody väzby tak ako boli pôvodne ustálené trvajú aj v súčasnom štádiu konania nezmenene.

Dôvody väzby sa v danom prípade viažu predovšetkým k osobe obvineného a k samotnej povahe prejednávanej trestnej činnosti z ktorej je obvinený dôvodne podozrivý z čoho vyplýva, že nie je možné v súčasnom štádiu trestného konania po podaní obžaloby nahradiť väzbu ani jeho písomným sľubom ani ponúknutou zárukou dôveryhodnej osoby, nakoľko tieto zákonné alternatívy za väzbu nevytvárajú dostatočné záruky, aby sa ich prijatím nahradil účel, ktorým sa sleduje väzobné stíhanie obžalovaného.

S prihliadnutím na vyššie uvedené skutočnosti je teda rozhodnutie okresného súdu po formálnej i materiálnej stránke správne a zákonné a preto bolo potrebné o sťažnosti obvineného rozhodnúť v zmysle výrokovej časti tohto uznesenia. “

Ústavný súd konštatuje, že krajský súd svojím rozhodnutím poskytol sťažovateľovi dostačujúci obraz o skutkových okolnostiach, ktoré podľa jeho názoru aj v súčasnom štádiu trestného konania opodstatňujú dôvod útekovej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, ako aj preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu obsahuje akceptovateľné dôvody na jeho výrok

o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu, ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby, ako aj jeho žiadosť o nahradenie väzby jedným z inštitútov ustanovených v Trestnom poriadku. Z uvedeného dôvodu ústavný súd hodnotí napadnuté uznesenie krajského súdu za ústavne udržateľné, pričom nie je toho názoru, že by skutkové alebo právne závery krajského súdu bolo možné kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné s obsahom práva na osobnú slobodu zaručeného čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, čl. 8 ods. 1, 2 a 5 listiny a čl. 9 ods. 1, 3 a 4 paktu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažnosť sťažovateľa je v tejto časti zjavne neopodstatnená, čo bolo dôvodom na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd v súvislosti s námietkou sťažovateľa o porušení jeho práva zaručeného čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru poznamenáva, že sťažnosťou namietané uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 Tos 85/2013 z 11. júna 2013 sa týka ďalšieho trvania väzby sťažovateľa (rozhodovalo sa o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu). Dôvodnosť ďalšieho trvania väzby je však *ratione materiae* súčasťou čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru. Článok 5 ods. 1 písm. c) dohovoru sa, naopak, *ratione materiae* vzťahuje na rozhodovanie o vzatí do väzby (o uvalení väzby). Sťažovateľova námietka o porušení práva zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru je preto už na prvý pohľad neopodstatnená (obdobne napr. I. ÚS 352/06, III. ÚS 34/07, III. ÚS 67/08). Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

2.2 Namietaným postupom a rozhodnutím krajského súdu, ktorým sa rozhodovalo o zákonnosti väzby, malo dôjsť podľa sťažovateľa aj k porušeniu jeho práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 14 ods. 1 paktu.

Ústavný súd rešpektuje prax Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), podľa ktorej osobnú slobodu chráni v zásade čl. 5 dohovoru (napr. rozsudok *De Wilde et al. v. Belgicko* z 18. júna 1971, AČ. 12, § 65, § 67, § 71, § 72, § 73, § 75, § 76, § 77 atď.), resp. čl. 17 ústavy, pretože predstavujú prísnejšiu a špeciálnu úpravu dodržania zásad

spravodlivého procesu u osoby pozbavenej osobnej slobody, než aký má na mysli čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ustanovenia čl. 5 dohovoru a čl. 17 ústavy zahŕňajú hmotné a tiež procesné atribúty práva na osobnú slobodu vrátane práva na súdnu ochranu pri jej pozbavení, a preto na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe sú aplikovateľné tieto špeciálne ustanovenia o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenia čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. čl. 36 ods. 1 listiny) a čl. 6 ods. 1 dohovoru o práve na spravodlivé súdne konanie (obdobne napr. III. ÚS 155/09).

Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

2.3 Sťažovateľ namietal tiež porušenie princípu prezumpcie nevinny zaručeného čl. 50 ods. 2 ústavy, čl. 40 ods. 2 listiny, čl. 6 ods. 2 dohovoru a čl. 14 ods. 2 paktu napadnutým uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tos 85/2013 z 11. júna 2013.

Podľa čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 40 ods. 2 listiny každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

Podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

Podľa čl. 14 ods. 2 paktu každý, kto je obvinený z trestného činu, považuje sa za nevinného, pokiaľ nie je zákonným postupom preukázaná jeho vina.

Účelom zásady prezumpcie nevinny je chrániť každého, kto bol obvinený z trestného činu, pred vyslovením výroku o vine bez toho, aby bola jeho vina preukázaná v súlade so zákonom (rozsudok ESLP vo veci Nölkenbockhoff v. Nemecko z 25. augusta 1987, séria A, č. 123, § 33). Jej hlavným účelom je chrániť obvineného pred akýmkoľvek súdnym rozhodnutím alebo inými výrokmi príslušných úradných osôb („State officials“), ktoré sa rovnajú vysloveniu jeho viny bez toho, aby bola táto predtým preukázaná v súlade

so zákonom (rozsudok ESĽP vo veci Rushiti v. Rakúsko z 21. marca 2000, č. 28389/95, § 31). Z prezumpcie nevinoty tiež vyplýva, že žiadny štátny orgán nie je oprávnený vysloviť vinu či rozhodnúť o vine osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ešte predtým, ako ju vyslovil príslušný súd právoplatným odsudzujúcim rozsudkom (PL. ÚS 12/98).

V otázke zásahu do práva na prezumpciu nevinoty ústavný súd už konštatoval, že porušenie práva na prezumpciu nevinoty nemôže samo osebe nastať takým postupom všeobecného súdu, ktorý je v súlade s ústavou a zákonom (obdobne napr. I. ÚS 200/06, III. ÚS 12/2011). V danom prípade krajský súd v namietanom uznesení odôvodnil opodstatnenosť preventívnej väzby sťažovateľa. Na vysvetlenie svojho právneho názoru argumentoval právnymi dôvodmi a skutkovými zisteniami („... *hrozba z možného pokračovania v páchaní trestnej činnosti... vyplýva aj zo skutočnosti, že obvinený si prostredníctvom páchania tejto trestnej činnosti zadovážoval aj finančné prostriedky, ktorými sa snažili uhrádzať svoje dlžoby...*“), ktorými orgány činné v trestnom konaní a súdy bežne (bez toho, aby tvrdili vinu dotknutých osôb) argumentujú v rámci trestného konania, ak je na to dostatočne odôvodnený záver. V danom prípade na to dostatočne odôvodnený záver nepochybne existoval, keďže sťažovateľovi bolo za protiprávne konanie vznesené obvinenie a následne naňho bola podaná obžaloba.

V súvislosti s námietkou sťažovateľa ústavný súd poukazuje na to, že krajský súd namietaným uznesením rozhodoval o zákonnosti väzby. Väzbu je nutné vnímať ako inštitút trestného procesu znamenajúci obmedzenie osobnej slobody trestne stíhanej osoby, ktorý sa vyznačuje tým, že napomáha dosiahnutiu účelu trestného konania, a to v podobe či už znemožnenia obvinenému vyhnúť sa trestnému stíhaniu, zabránenia v marení objasňovania dôležitých skutočností, alebo zabránenia v pokračovaní trestnej činnosti. V tomto prípade krajský súd rozhodoval o zákonnosti sťažovateľovej väzby založenej na dôvodoch podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku, pričom nebolo zistené, aby tento súd v okolnostiach daného prípadu prejudikoval rozhodnutie vo veci samej, a tak prelomil zásadu prezumpcie nevinoty sťažovateľa (obdobne III. ÚS 1/2011, III. ÚS 113/2011).

Na základe uvedeného preto prichádzalo do úvahy odmietnutie sťažnosti aj v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

V dôsledku odmietnutia sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. novembra 2013